

Stanowisko Regionalnej Komisji ds. Ocen Oddziaływania na Środowisko dotyczące przedsięwzięcia pn. „Pobór wód powierzchniowych i nawadnianie upraw”

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu pismem z dnia 26 sierpnia 2024 roku (znak WOO-I.001.3.2024.KB.1) zwrócił się do Przewodniczącego Regionalnej Komisji ds. Ocen Oddziaływania na Środowisko o wyrażenie stanowiska dotyczącego uzgodnienia realizacji przedsięwzięcia pn. „**Pobór wód powierzchniowych i nawadnianie upraw**”, polegającego na poborze wód z Jeziora Grylewskiego, wykonania urządzenia wodnego do poboru wód na działce nr 91, obręb Laskownica, Gmina Gołańcz oraz nawadniania gruntów i pracy deszczowni na działkach nr 23, 24, 33/2, 65/13, 86, 120, 159, 160, 161, 163, 164 obręb Brzeźno Stare oraz dz. nr 101 obręb Bukowiec, gmina Wągrowiec.

Zgodnie z prośbą Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu stanowisko Komisji miało dotyczyć: zakresu przeprowadzonej w dokumentacji analizy hydrologicznej, w tym poprawności metodologicznej przyjętych założeń i obliczeń oraz jakości analizy w kontekście odzwierciedlenia pełnego stanu wpływu planowanego przedsięwzięcia na wody Jeziora Grylewskiego i Strugi Gołanieckiej oraz aspektów związanych z ochroną przyrody.

Na potrzeby pracy Zespołu Komisji, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu udostępnił dokumenty, które zostały opracowane w toku postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Spis udostępnionych dokumentów przedstawiono poniżej:

1. Wystąpienia Wójta Gminy Wągrowiec z 04.05.2023 r. i wniosek o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach z dnia 07.04.2012 r.
2. Raport oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko z marca 2023 r. wraz z załącznikami.
3. Pismo Wójta Gminy Wągrowiec z 07.06.2023 r. wzywające wnioskodawcę do złożenia wyjaśnień.
4. Uzupelnienie do raportu z 16.06.2023 r. (odp. na Pismo Wójta Gminy Wągrowiec z 07.06.2023 r.)
5. Zapytanie RDOŚ o faktyczne zagospodarowanie terenu w otoczeniu przedsięwzięcia oraz wezwanie do uzupełnienia raportu – pismo z 10.07.2023 r.
6. Uzupelnienie do raportu z 29.12.2023 r. wraz z załącznikami i odpowiedzi w zakresie faktycznego zagospodarowanie terenu w otoczeniu przedsięwzięcia (odp. na pismo RDOŚ z 10.07.2023 r.)
7. Pismo Wójta Gminy Wągrowiec z 30.08.2023 r. wzywające wnioskodawcę do złożenia wyjaśnień.
8. Uzupelnienie do raportu z 29.12.2023 r. (odp. Na Pismo Wójta Gminy Wągrowiec z 30.08.2023 r.)
9. Kolejne wezwanie RDOŚ do uzupełnienia raportu – pismo z 15.03.2024 r.
10. Uzupelnienie do raportu z 17.05.2024 r. (odp. na pismo RDOŚ z 15.03.2024 r.)

Do rozpatrzenia powyższych problemów powołany został zespół Komisji składający się z 10-ciu osób w składzie:

1. Pani Marzena Andrzejewska-Wierzbicka
2. Pan Roman Bednarek
3. Pani Prof. Janina Borysiak
4. Pan Prof. Maciej Gąbka
5. Pan Prof. Piotr Hermanowski
6. Pan Włodzimierz Leonarczyk

7. Pan Marcin Pakuła
8. Pan Witold Preuss
9. Pan Prof. Czesław Przybyła
10. Pan Prof. Mariusz Sojka

Do kierowania zespołem powołany został Prof. Mariusz Sojka. W celu wypracowania niniejszego stanowiska opracowane zostały opinie indywidualne przez członków zespołu roboczego.

Po zapoznaniu się z załączoną dokumentacją, członkowie zespołu wskazali, że w Raporcie występuje szereg braków, które wymagają uzupełnienia. W szczególności przyjęty sposób opisu warunków klimatycznych i pogodowych, warunków hydrologicznych, zapotrzebowania nawadnianych upraw na wodę, zasobów dyspozycyjnych czy opracowanie samo bilansu wodno gospodarczego ma charakter wskaźnikowy i nie pozwala w pełni ocenić wpływu planowanego przedsięwzięcia na funkcjonowanie Jeziora Grylewskiego i Strugi Gołanieckiej. Ponadto w raporcie nie przedstawiono oceny stanu i dynamiki tych abiotycznych i biotycznych składników krajobrazu (także krajobrazowej analizy wzajemnych relacji pomiędzy nimi), na które będzie bezpośrednio oddziaływał pobór wód z Jeziora Grylewskiego.

Po zapoznaniu się z dokumentacją sformułowano następujące uwagi szczegółowe:

1. W Raporcie należy szczegółowo przedstawić charakterystykę warunków klimatycznych i pogodowych (z uwzględnieniem wskaźników i klasyfikacji meteorologicznych), które mają wpływ na dynamikę obiegu wody w Jeziorze Grylewskim i zlewni Strugi Gołanieckiej oraz determinują zasoby wodne i zapotrzebowanie na wodę do nawodnień. W szczególności charakterystyka ta powinna dotyczyć: **a)** średnich rocznych i miesięcznych temperatur powietrza oraz sum opadów atmosferycznych - dla okresu przynajmniej 30 lat(1991-2020); **b)** liczby dni charakterystycznych pod względem termiczno-opadowym/wilgotnościowym, jak: liczba dni upalnych ($T_{max}>30^{\circ}C$) i gorących ($T_{max}>25-30^{\circ}C$) - generujących wysokie parowanie terenowe i pogarszających warunki retencji wody w zlewniach; **c)** długość okresu wegetacji i okresu intensywnej wegetacji w latach analizowanego wielolecia; **d)** prędkości i kierunki wiatrów – z uwagi na rozprzestrzenianie/rozpylanie w powietrzu, przez trzy deszczownie szpulowe, skażonej wody jeziornej (w tym cyanotoksynami).
2. W Raporcie należy przedstawić charakterystykę warunków pogodowych w poszczególnych latach i miesiącach roku hydrologicznego (XI-X), podczas poboru wód na podstawie pozwoleń wodno prawnych z lat 2005 i 2008, wielkość poborów wody w poszczególnych latach i miesiącach roku hydrologicznego oraz zmienność poziomów wody w Jeziorze Grylewskim.
3. Dane, o których mowa w punktach 1 oraz 2 pozwoliłyby w wiarygodny sposób ocenić możliwości poboru wody w aspekcie funkcjonowania Jeziora Grylewskiego i Strugi Gołanieckiej oraz w wariancie „0”, czyli braku poboru wody z Jeziora Grylewskiego.
4. W kontekście oceny możliwości poboru wody do nawodnień z jeziora Grylewskiego w Raporcie należy: **a)** rozszerzyć charakterystykę morfometryczną jeziora w tym rynnę jeziornej w zakresie powierzchni akwenu, kształtu basenu jeziora, batymetrii, udziału strefy litoralnej (czterech jego podstawowych stref) w powierzchni jeziora, dynamiki akumulacji biogenicznej – wypływanie niecki jeziora (zmiany izobat odzwierciedlających przekształcenia topografii dna, skala dotychczasowych przekształceń), głębokości w miejscu poboru wód i w otoczeniu, które będzie pod wpływem potencjalnego oddziaływania urządzenia zasycającego wodę wraz osadami dennymi zawierającymi florę i faunę; **b)** przedstawić wyniki analizy podatność jeziora na degradację, dokonanej z uwzględnieniem wpływu zagospodarowania ziemi i pokrycia terenu w obszarze bezpośredniej zlewni jeziora; **c)** przedstawić charakterystykę warunków hydrologicznych Jeziora Grylewskiego z uwzględnieniem dynamiki przepływów w Strudze

Gołanieckiej i zmian poziomu wody w jeziorze – sezonowych, rocznych i wieloletnich oraz krótszych okresów cechujących się ekstremalnymi sytuacjami hydrologicznymi - pod względem klasyfikacji termicznej, w miesiącach ekstremalnie ciepłych i anomalnie ciepłych – pod względem klasyfikacji opadowej, w miesiącach skrajnie suchych; **d**) przedstawić: kierunek i/lub prognozę zmian rocznych i miesięcznych poziomów wody w jeziorze, wielkości i dostępności aktualnych i prognozowanych zasobów wodnych zmagazynowanych w jeziorze; **e**) określić wpływ zastawki zlokalizowanej na wypływie z Jeziora Grylewskiego na stany wody w Jeziorze Grylewskim (także proces jego lądowania/wyptykania i dyspozycyjne zasoby wód) oraz stany wody w Strudze Gołanieckiej; **f**) określić kierunek i tempo przekształceń Jeziora Grylewskiego (które zaliczyć możemy do jezior niewielkich i płytkich). W rolniczych krajobrazach Wielkopolski procesami powszechnie obserwowanymi w przypadku płytkich, rynnowych jezior jest obniżanie się poziomu wody, zmniejszanie powierzchni lustra wody i objętości wody.

5. Bilans wodno-gospodarczy obejmuje ilościowe i jakościowe porównanie zasobów wód powierzchniowych z potrzebami użytkowników oraz kształtowanie i rozrząd tych wód z uwzględnieniem hierarchii zaspokajania potrzeb i wymagań środowisk przyrodniczego. W Raporcie brakuje rzetelnie opisanych założeń m.in. w jaki sposób określono zapotrzebowanie na wodę w okresie wegetacyjnym, jak określono parowanie terenowe, nie załączono schematu sieciowego do bilansu wodno-gospodarczego, który w przejrzysty sposób pokazałby wszystkie składowe bilansu dotyczące: zasobów wodnych (przepływy), przepływów nienaruszalnych, jakości wody, zrzutów ścieków i potrzeb użytkowników. W dokumentacji należy przedstawić szczegółowe wyniki bilansu wodno gospodarczego odnoszące się do miesięcznych przedziałów czasowych. Wyniki obliczeń należy przedstawić dla warunków przeciętnych z wielolecia (np. 1991-2020) oraz dla warunków ekstremalnych – rok suchy i ciepły. Ponadto z dokumentacji wynika, że dane o poborach i zrzutach danego użytkownika wynikają z istniejących pozwoleń wodnoprawnych. Określają one zazwyczaj, ile maksymalnie wody może pobrać dany użytkownik oraz ile maksymalnie ścieków może użytkownik odprowadzić. W bilansie wodnogospodarczym interpretacja słowa „maksymalnie” jest różna dla poboru i dla zrzutu. Dla poboru oznacza, że maksymalną wielkość poboru powinniśmy zapewnić użytkownikowi w jego punkcie poboru, zaś „maksymalnie” dla zrzutu oznacza, że użytkownik może, ale nie musi zwrócić podaną ilość wody do cieku. Z prawnego punktu widzenia, w danej chwili użytkownik może nie zrzucić nic. Należy zastanowić się czy nie powinny być wzięte pod uwagę rzeczywiste pobory i zrzuty (dane te mogą wynikać z ankietyzacji lub z opłat za szczególne korzystanie z wód wnoszonych przez użytkowników). Istotnym jest uwzględnienie maksymalnych strat wody występujących u danego użytkownika (procentowe lub ilościowe). Uwzględnienie zawyżonych poborów i zrzutów w bilansie może powodować błędy w bilansie wodnogospodarczym.
6. Autorzy Raportu oraz w załączonej dokumentacji zajęli się pierwszą częścią tytułu związaną z poborem wody natomiast problematyka części drugiej "nawadnianie upraw" zostało potraktowane po macoszemu. Brak rolniczej oceny dla planowanej inwestycji, której celem jest uzyskanie wyżki plonów w warunkach wykorzystania systemów nawodnień deszczownianych. Przeznaczone do nawadniania działki w liczbie kilkunastu mają znaczny stopień rozczłonkowania, poza ogólną lokalizacją pokazaną w formie graficznej, brak jest ich jednostkowych powierzchni oraz odległości od źródła wody. Brak tras rurociągów rozprowadzających oraz lokalizacji hydrantów z których będą korzystały podane w Raporcie "mobilne deszczownie szpulowe" oraz ich trasy przemieszczania. Poza strukturą planowanych do nawadniania roślin ważne są ich potrzeby wodne oraz okresy zwiększonych potrzeb wodnych, rzutuujące na sezonowy harmonogram nawadniania poszczególnych gatunków roślin. Natomiast w zakresie technologii nawadniania brak jest wielkości jednorazowych dawek polewowych,

głębokości celowego zwilżania gleby, natężenia intensywności opadu. Powyższe dane mają znaczenie dla oceny potencjalnych zagrożeń spływami powierzchniowymi a także zasilaniem wód gruntowych o których Raport nie informuje. Co przy ocenie jakości wód z jeziora i pewnych zastrzeżeń dotyczących jej jakości może mieć istotne znaczenie. Brak także podstawowych właściwości fizyko-wodnych gleb przeznaczonych do nawadniania, np. polowej pojemności wodnej, głębokości celowego zwilżania dla poszczególnych gatunków roślin. Przyjęcie w raporcie 14 godzin dobowego deszczowania i sezonowej normy nawadniania 180 mm świadczy o ogólnikowej wiedzy rolniczej Autorów Raportu. W związku z powyższym Raport wymaga uzupełnienia w zakresie części rolniczej oraz części dotyczącej szczegółów technologicznych w zakresie nawadniania.

7. Należy wyjaśnić jaki wpływ będą miały pobory wody na zdolności samooczyszczania się wód w rzece Struga Gołaniecka poniżej Jeziora Grylewskiego, w warunkach przeciętnych oraz podczas niżówek.
8. W Raporcie brak jest wiarygodnego - popartego obliczeniami uzasadnienia w zakresie ustalenia minimalnej rzędnej zwierciadła wody w Jeziorze Grylewskim, przy której należy zaprzestać poboru wody. W kolejnych pozwoleniach wodnoprawnych z 2008 r. – 79,60 m n.p.m. i 2011 r. – 79,60 m n.p.m. oraz we wniosku z 2024 r. – 79,60 m n.p.m. wskazano taką samą rzędną, poniżej której należy wstrzymać pobór wody. Raport należy uzupełnić o zakres wykorzystanych danych, kryteria oraz metodę obliczeniową na podstawie których przyjęto wartość 79,60 m n.p.m. jako wystarczającą dla zachowania życia biologicznego w jeziorze. Należy wskazać w Raporcie przy jakiej rzędnej następuje zahamowanie odpływu wody z Jeziora Grylewskiego. Należy opracować krzywe pojemności i powierzchni jeziora oraz zaznaczyć rzędne - poziom normalny i poziom minimalny.
9. W Raporcie należy przedstawić prognozę wpływu obniżenia się poziomu wody poniżej rzędnej 79,6 m n.p.m. na życie biologiczne w Jeziorze Grylewskim (zwłaszcza ichtiofauny). Należy podkreślić, że prawdopodobna jest sytuacja, w której Inwestor wstrzyma pobór wody przy rzędnej – 79,60 m n.p.m., a przez długi okres będą po sobie następowały dni upalne lub gorące bez opadu atmosferycznego. powodujące spadek poziomu wody w Jeziorze Grylewskim <79,6 m n.p.m.
10. W Raporcie wskazano, że wykonano serię pomiarów w dniu 17.10.2023 r., które pozwoliły na określenie przepływu rzeki Struga Gołaniecka – na czym polegały te pomiary, jaki sprzęt pomiarowy wykorzystano. Ponadto należy zwrócić uwagę, że zaprezentowane wyniki (przepływ) prezentują wartości chwilowe, bez osadzenia ich w szerszym kontekście warunków meteorologicznych poprzedzających pomiar. Ponadto w raporcie wskazano, że przeprowadzono pomiary batymetryczne za pomocą echosondy – należy przedstawić mapę prezentującą zakres przestrzenny i wyniki tych pomiarów oraz parametry techniczne wykorzystanej echosondy.
11. W Raporcie brak jest informacji na temat przyjętej metodyki analizy kierunków spływu powierzchniowego z nawadnianych obszarów oraz zakresu materiałów wykorzystanych do tej analizy.
12. Należy wskazać jaki będzie układ zwierciadła wody w rzece Struga Gołaniecka poniżej Jeziora Grylewskiego przy rzędnej 79,60 m n.p.m. oraz przy przepływie nienaruszalnym. W Raporcie oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięcia „Podpiętrzenie Jeziora Laskownickiego” (BIPROWODMEL, 2005) w biegu Strugi Gołanieckiej 16+200 km – 20+700 km, dla przepływu nienaruszalnego podano wartość $Q_{nn} = 0,052 \text{ m}^3/\text{s}$, a w analizie hydrologicznej Svensona (2024) 3-krotnie wyższą, a mianowicie $Q_{nn} = 0,1564 \text{ m}^3/\text{s}$. Z czego wynika tak duża różnica wartości? W cytowanym Raporcie z 2005 roku napisano także, że podczas długotrwałych okresów bezdeszczowych zanika przepływ biologiczny w Strudze Gołanieckiej, zbiornik wodny Chowłodno zarósł (w 1912 roku jeszcze widoczny na mapie topograficznej), a wskaźnik odpływu ma tendencję spadkową. Należy wyjaśnić, czy w kontekście zmian warunków klimatycznych w ostatnich 30 latach zmienił się również wskaźnik odpływu w zlewni Strugi Gołanieckiej.

13. Inwestor wnioskuje o zwiększenie poboru wody z ilości 48 750 m³/rok do 1 232 640 m³/rok, czyli o 1 183 890 m³/rok (ok. 25 razy więcej). Przy podanej przez niego maksymalnej objętości jeziora 4 329 000 m³, oznacza to wymianę 28% wód jeziora. W pozwoleniach wodnoprawnych uzyskanych przez Inwestora, w latach 2008 i 2011 było to 2 500 m³/ha/rok, a we wniosku 2024 r. – 16 990 m³/ha/rok. Należało wyjaśnić, dlaczego Inwestor wnioskuje o prawie 7-krotnie więcej m³/ha; czym jest uzasadniony ten wielki wzrost? Grunty przewidziane do nawodnień leżą w obszarach ONW_5 (ONW z ograniczeniami naturalnymi strefa I – 11 działek do nawodnienia) oraz ONW_6 (ONW z ograniczeniami naturalnymi strefa II – jedna działka). Dlaczego w obszarze tak dużego deficytu wody – wysokiej wartości wskaźnika kontynentalizmu – Inwestor planuje uprawę roślin wymagających nawodnień rzędu 16 990 m³/ha/rok? Ponadto w raporcie wskazano, że „Zbiornik - ze względu na swoją morfologię nie posiada możliwości rozcieńczania doptywających zanieczyszczeń i nie posiada odporności na degradację” czy w takim przypadku planowanie dodatkowego poboru wody nie zwiększy tempa degradacji jeziora?
14. W Raporcie należy przedstawić analizę stanu fizyko-chemicznego wód Strugi Gołanieckiej (PLRW60002518649) i Jeziora Grylewskiego (PLLW10212) na podstawie aktualnych danych. Obie jednolite części wód powierzchniowych mają zły ogólny stan wód, a osiągnięcie celu, jakim jest dobry stan chemiczny i dobry stan ekologiczny, jest zagrożone. Wynika to z wysokiego skażenia zarówno wód Strugi, jak i Jeziora, z powodu m.in. nieuregulowanej gospodarki ściekowej w zlewni wód. W Raporcie oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięcia „Podpiętrzenie Jeziora Laskownickiego” (BIPROWODMEL, 2005) zwrócono uwagę na skażenie wód Strugi Gołanieckiej sinicami. W całym sezonie wegetacyjnym każdego roku 1993-1995, w Jeziorze Laskownickim (położonym w rynnie Strugi Gołanieckiej nad J. Grylewskim) stwierdzano wysoką biomasa sinic Cyanoprocarysta (tj. ok. 90% biomasy planktonu przez cały okres monitoringu), w której dominowała nitkowata sinica *Planktothrix agardhii* produkująca (wraz z kilkoma innymi współwystępującymi sinicami) cyanotoksyny zagrażające uprawom oraz zdrowiu i życiu zwierząt oraz człowieka. Za czynnik sprawczy podano rolnictwo – wysoki ładunek nawozów, a także małą głębokość Jeziora Laskownickiego (średnio 4 m). Wody tego akwenu spływają Strugą Gołaniecką do Jeziora Grylewskiego, odcinkiem Strugi o długości zaledwie ok. 1,5 km. Jest wysoce prawdopodobne, że wody Jeziora Grylewskiego również przez długi sezon wegetacyjny są wysoce skażone sinicami. Należy wziąć pod uwagę, że Jezioro Durowskie kończące kaskadę jezior Rynny Gołaniecko-Wągrowieckiej, do 2009 roku, tj. roku rozpoczęcia rekultywacji Jeziora Durowskiego, cechowały silne zakwity sinic przynoszonych, w dużej ilości z hipertroficznymi wodami Strugi Gołanieckiej, w całym sezonie wegetacyjnym.
15. W Raporcie nie uwzględniono potencjalnego wpływu deszczowania gruntów rolnych Inwestora wodami skażonymi sinicami (też równocześnie materiałem mulistym z związanymi cyanotoksynami (bardzo stabilnymi), a także prawdopodobnie innymi substancjami powodującymi zły stan chemiczny JCWP. Nie omówiono tego wpływu na: uprawiane rośliny, edafon glebowy, wody gruntowe, bioróżnorodność nawadnianych gruntów i terenów w otoczeniu nawadnianych gruntów, także na ludzi – narażonych poprzez bezpośredni kontakt z wodami sinicowymi rozpylanymi przez deszczownicę czy też spożywanie przez ludzi (i faunę) roślin uprawnych, w których cyanotoksyny są kumulowane. Naukowo udowodniono, że mechaniczne nawadnianie upraw roślinnych wodami zawierającymi wysokie stężenia cyanotoksyn jest zagrożeniem dla roślin, zwierząt oraz ludzi. Nawadniane rośliny gromadzą cyanotoksyny (także w nasionach), mogące prowadzić do fitotoksyczności ograniczającej wzrost upraw (do ostrych zahamowań wzrostu roślin w wyniku nieodwracalnych zaburzeń fizjologicznych, nawet podczas krótkotrwałej ekspozycji na cyanotoksyny) i ostatecznie do zmniejszenia produkcji upraw.

16. W Raporcie nie omówiono skumulowanego oddziaływania nawadniania gleb i rozpylania/rozpraszania w powietrzu wody zawierającej cyanotoksyny wraz z oddziaływaniem innych substancji chemicznych skażających wody JCWP. Oddziaływania na: uprawy roślin, glebę, bioróżnorodność florystyczną i faunistyczną, krajobraz i ludzi.
17. W Raporcie należy przedstawić analizę skumulowanego oddziaływania poboru wód z Jeziora Grylewskiego oraz gromadzenia wody w projektowanym Zbiorniku Wodnym Laskownica, na funkcjonowanie korytarza ekologicznego Rynny Gołaniecko-Wągrowieckiej. Zbiornik Laskownica jest inwestycją planowaną do realizacji do roku 2025 (Uchwała Nr 92 Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r.), mającą poprawić retencję wód oraz wspierać przeciwdziałania skutkom suszy. W raporcie należało ocenić, jak planowana pojemność Zbiornika Laskownica NPP = 2 591 tys. m³ razem z poborem wody w ilości 1 232, 64 tys. m³/rok z Jeziora Grylewskiego wpłyną na abiotyczne i biotyczne elementy krajobrazu w obszarze korytarza ekologicznego wymienionej Rynny, niewątpliwie o wysokich walorach przyrodniczych. Walory te wykazano między innymi w dokumentacji do ustanowienia Obszaru Chronionego Krajobrazu „Rynna Gołaniecko-Wągrowiecka”, swymi granicami obejmującego system jezior przepływowych – jeden z największych systemów rynien glacialnych na Wysoczyźnie Gnieźnieńskiej. Omówienie w Raporcie tego skumulowanego oddziaływania jest o tyle ważne, że jeziora polodowcowe są zaliczane do najmniej trwałych elementów środowiska geograficznego, z powodu obniżania poziomu wód w całej rynnie, między innymi z powodu poboru wód do nawadniania gruntów rolnych. Trwa procedura ponownego ustanowienia tego niegdyś już powołanego obszaru chronionego krajobrazu.
18. W Raporcie należy przedstawić strukturę szaty roślinnej obszaru potencjalnego oddziaływania planowanego przedsięwzięcia, którym jest ekosystem Jeziora Grylewskiego (działka ew. 79 – obiekt poboru wód), Struga Gołaniecka oraz obszary, które będą nawadniane, jak również tereny bezpośrednio przyległe do obszarów nawadnianych. Nie podano, jaki jest stan roślinności, także fauny: na 13 m² przyszłej pompowni i w jej otoczeniu (degradowanym pracami hydrotechnicznymi na etapie budowy) oraz w strefie litoralu jeziora i obszarze jeziora, z których to miejsc będzie zasysana woda, niewątpliwie z zawartością organizmów flory i fauny? W raporcie brakuje inwentaryzacji flory naczyniowej w obszarze potencjalnego oddziaływania planowanego przedsięwzięcia, w tym Jeziora Grylewskiego – listy występujących gatunków flory naczyniowej, wraz z oceną składu gatunkowego tej flory w aspekcie przyrodniczej wartości i znaczenia dla świadczeń ekosystemowych.
19. W Raporcie brakuje analizy fitosocjologicznego zróżnicowania roślinności w obszarze potencjalnego oddziaływania planowanego przedsięwzięcia (w tym roślinności ziemnowodnych i wodnych makrofitów Jeziora Grylewskiego) – listy występujących zespołów roślinnych, a także waloryzacji zespołów roślinnych w aspekcie przyrodniczej wartości i znaczenia dla świadczeń ekosystemowych.
20. W Raporcie należy uzupełnić charakterystykę gatunkowego bogactwa fauny w obszarze potencjalnego oddziaływania planowanego przedsięwzięcia. Są przesłanki, że występuje traszka grzebieniasta, kumak nizinny, a także nietoperze (dla których atrakcyjną bazą żerowiskową są przybrzeżne drzewostany jeziora i śródpolne zadrzewienia). Ponadto należy uzupełnić dane dotyczące ichtiofauny i wpływu planowanego poboru jeziornych wód na gospodarkę rybacką prowadzoną przez Przedsiębiorstwo Produkcji Rybackiej i Usługowo Przetwórczej „Maj” Sp. z o.o. z siedzibą w Wągrowcu (Obręb rybacki Jeziora Durowskie na cieku Struga Gołaniecka Nr 2, poz. 114). W Raporcie brakuje wyjaśnienia, jaki wpływ będzie miał pobór wody z płytkiego litoralu jeziora (1-2 m) i prawdopodobnie też osadów dennych zawierających gatunki fauny oraz filtracja tej materii przez filtry o oczkach 0,5 cm na cykl rozrodczy poszczególnych gatunków ichtiofauny (tarło, ikrę, narybek, dorosłych osobników), małą odgrywających istotną rolę w biofiltracji wód i wielu innych form zwierzęcych.

21. W zakresie fauny: Inwentaryzacja przyrodnicza została wykonana nieprofesjonalnie lub przez osobę, która nie posiada wystarczającej wiedzy i doświadczenia w badaniach przyrodniczych. W świetle aktualnych danych MPPL i publikacji „*Awifauna Polski: rozmieszczenie, liczebność i zmiany*” Tomiałojć, Stwarczyk jest niemożliwe, aby zagęszczenie pospolitych gatunków lęgowych takich jak trznadel, skowronek było zbliżone do opisanego w uzupełnieniu z maja 2024r. Gatunki te, na planowanym obszarze z całą pewnością są wielokrotnie liczniejsze. Niemożliwe jest także, aby na tym obszarze nie występował potrzyszcz, dla którego ten region jest istotnym siedliskiem, a znajdujące się na badanym obszarze siedliska są optymalne. Spodziewane zagęszczenie potrzyszczka powinno wynosić 2 – 6 samców na km². Podczas gdy gatunku tego nie wykazano. W trakcie badań nie stwierdzono także pliszki siwej, pliszki żółtej, pierwiosnka, mazurka, kopcuszką, kosa, kapturki, mazurka, czyli ptaków pospolitych na tym obszarze. Przy wykonaniu (zgodnie z informacją w raporcie) 3 wizji terenowych 10 kwietnia, 19 maja i 8 czerwca 2023r. przez ornitologa dysponującego podstawową wiedzą z zakresu rozpoznawania pospolitych ptaków, stwierdzenie ww. gatunków jest absolutnie pewne. Biorąc pod uwagę analizę siedlisk, wysoce prawdopodobne jest występowanie także gatunków rzadszych takich jak gąsiorek, ortolan i myszołów. Awifauna jeziora i jego brzegów nie została zbadana. Wykazano 4 gatunki związane ze środowiskiem wodnym. Łącznie stwierdzono 5 stanowisk. Bazując na ww. publikacjach opisujących zagęszczenie gatunków pospolitych wzdłuż brzegu jeziora (tj. pas 150m od tafli wody) powinno występować co najmniej 30 chronionych lęgowych gatunków ptaków, a liczba rewirów w sezonie lęgowym powinna wahać się w przedziale od 100 do 300. Cały czas poruszamy się w obrębie gatunków pospolitych, bez analizy gatunków rzadkich, których obecności nie sposób ocenić bez badań terenowych, a które mogą na tym obszarze licznie występować. Reasumując zaprezentowane dane w rażący sposób odbiegają od rzeczywistego składu ornitofauny tego regionu i są nieprawdziwe. Badania zostały wykonane przez osobę nie posiadającą wiedzy w zakresie rozpoznawania chronionych gatunków ptaków lub zostały wykonane w sposób nieprawidłowy. W efekcie, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu, nie posiada żadnej wiedzy na temat rzeczywistego składu orientowany, która będzie narażona na negatywne oddziaływanie inwestycji. Konieczne jest ponowienie badań i wykonanie wiarygodnej dokumentacji ornitologicznej. Jako członek Komisji deklaruję w roku 2025 chęć wykonania równoległych badań ornitologicznych na fragmencie obszaru inwestycji w celu weryfikacji rzetelności i zgodności ze stanem faktycznym przedstawionych przez inwestora danych. Mam powody przypuszczać, że przedstawiona dokumentacja stanowi próbę wprowadzenia w błąd RDOŚ w zakresie rzeczywistego składu ornitofauny. Podobne wątpliwości nasuwają się w odniesieniu do herpetofauny. Jednakże w odniesieniu do tej grupy (w przeciwieństwie do ptaków) nie dysponujemy danymi porównawczymi, które pozwoliłyby zweryfikować prawdziwość zaprezentowanych informacji. Ponadto należy wykonać inwentaryzację nietoperzy, gdyż w tym regionie ekosystemy wodne są kluczowymi dla nich żerowiskami.

Roman Bednarek

Przewodniczący Regionalnej Komisji
ds. Ocen Oddziaływania na Środowisko